

บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราภิรม เจ้าอาวาส
วัดอุทกवारาราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

The role of monks in local development case study of Phrakru Pariyativaraphirom

Abbot of Utthakawararam Temple, Non Thong Village,

Sa Nok Kaew Sub - District, Phon Thong District, Roi Et Province.

ธนกฤต พุฒพันธ์, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ และเสกสรรค์ สนวา

Thanakrit phutphan, Pongsawut Rachjun and Seksan Sonwa

คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

Corresponding Author Email : Seat007@outlook.com

Received 20/04/2024 | Revised 26/05/2024 | Accepted 29/05/2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น และ 3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่ม คือ 1. กำนัน 2. สารวัตรกำนัน 3. กรรมการหมู่บ้าน 4. ประชาชน 5. พระสงฆ์ และ 6. ปราชญ์ชาวบ้าน ผลการศึกษาประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า พระครูปริยัติวราภิรมมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรม เป็นผู้นำเป็นต้นคิดต้นแรงในการจัดบุญประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน สืบสานและถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังภายในชุมชนให้รู้ได้เห็นและปฏิบัติได้ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิภาพทางสังคม

คำสำคัญ: บทบาท; พระสงฆ์; การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research aims to 1) study the role of monks in local development 2) Analyze problems and obstacles in the role of monks and local development and 3) Suggesting ways to solve problems and obstacles in the role of monks and local development. This research method was analyzed through qualitative research using in-depth interviews from a sample group. It consists of 6 target groups : 1. Village chiefs, 2. Village chief inspectors, 3. Village committee members, 4. Citizens, 5. Monks, and 6. Village scholars. The results of the study on the issue of the role of monks and local development found that Phrakhrui Pariyativaraphirom played a role in teaching and teaching. Dhamma education or morality, ethics, being a leader, etc. are the main factors in organizing various merit-making traditions

of the village. Continue and pass on to future generations within the community so that they can know, see and practice. Participate in supporting and promoting the establishment of social welfare groups.

Keywords: Role; Monks; Local Development

บทนำ

วัดและพระสงฆ์คือสถาบันทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ หน้าที่หลักของพระสงฆ์คือการศึกษา ปฏิบัติธรรมและการสั่งสอนหลักธรรมทางศาสนาให้แพร่หลาย และสืบทอดคำสอนของศาสนาให้คงอยู่ในสังคมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา วัดในฐานะองค์กรที่สำคัญองค์กรหนึ่งในสังคมไทย และเป็นศูนย์กลางของชุมชน ในอดีตวัดเป็นทุกอย่างของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชนเป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพนับถือและเป็นศูนย์รวมในด้านจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยนัยนี้วัดและพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักที่สำคัญของประเทศชาติ (พระราชญาณวิสิฐ, 2552)

พระสงฆ์เป็นผู้มีพื้นฐานทางจิตใจที่รักการทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและชอบเสียสละ ดังนั้นเมื่อพระสงฆ์ได้ออกธุดงค์ไปในพื้นที่ต่าง ๆ หรือเมื่อได้ไปอบรมประชาชนตามนโยบายพระธรรมทูตในหมู่บ้านต่าง ๆ ได้พบเห็นถึงปัญหาความทุกข์ยากนานัปการของประชาชน จึงปลุกเร้าพื้นฐานทางจิตใจดังกล่าวแล้ว และพยายามผลักดันให้เกิดการพัฒนาชนบทเพื่อประโยชน์สุขของชุมชนจากประสบการณ์ของพระสงฆ์นักพัฒนาที่ได้พบเห็นชุมชนอื่นดีกว่า ประชาชนได้รับการพัฒนาจนมีสภาพการดำรงชีวิตที่สุขสบายมากกว่า เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพปัญหาและความทุกข์ยากของคนภายในชุมชน จึงต้องการเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของตนให้ทัดเทียมกับชุมชนที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากพระสงฆ์นักพัฒนาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีพื้นเพเป็นคนในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นเป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในชุมชนนั้น จึงมีความรู้และเห็นสภาพปัญหาความยากจนของประชาชนในชุมชนมาโดยตลอดการใช้ชีวิตอยู่ในเพศบรรพชิต ถึงแม้จะสามารถตัดขาดจากเรื่องทางโลกได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่มีทางที่จะตัดขาดได้โดยสิ้นเชิง จึงต้องเข้ามาพัฒนาชุมชน ซึ่งมองในอีกมุมมองหนึ่งก็คือการช่วยเหลือพ่อแม่ญาติ พี่น้องของตนในทางอ้อมนั่นเอง หากเล็งเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชนถ้าหากชุมชนขาดแคลนมีความทุกข์ยากหรือด้อยพัฒนาแล้ว วัดจะดำรงอย่างสวยงามหรือเจริญอยู่ได้อย่างไร เมื่อชาวบ้านไม่มีกิน พระสงฆ์จะมีฉันอย่างสมบูรณ์ได้อย่างไร ดังนั้นวัดหรือพระสงฆ์กับชาวบ้านจึงต้องพัฒนาไปควบคู่กัน บ้านพึ่งวัดและวัดพึ่งบ้าน เป็นสภาพที่เกิดขึ้นมาโดยตลอดทุกยุคทุกสมัย เพราะฉะนั้น เมื่อพบเห็นหมู่บ้านไม่เจริญ ประชาชนทุกข์ยาก มีความลำบาก พระสงฆ์และชาวบ้านจึงต้องรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน นอกจากนี้ จากการที่พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่เหมาะสมจะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมได้อีก ทั้งพระสงฆ์คือผู้ที่ชาวบ้านในชนบทให้ความเคารพนับถือมาก มีศักยภาพในการชักจูงชาวบ้านให้เข้าร่วมทำกิจกรรมใดๆ ได้ง่าย ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะช่วยแบ่งเบาภาระของชาวชุมชนได้ดีอีก ทั้งยังเป็นการช่วยเสริมภาพพจน์ที่ดีของพระสงฆ์ต่อชุมชนด้วย ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์มีดังนี้ (ประเวศ วะสี, 2539)

1. พระสงฆ์เป็นผู้สร้างชุมชนสงฆ์ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ วัดอุปประสงค์ของการบวช คือเพื่อเรียนรู้ ดังนั้น สงฆ์คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งควรจะเป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ การเรียนรู้พุทธธรรมให้ลึกซึ้ง ทั้งทางปริยัติและปฏิบัติ การเรียนรู้สังคมปัจจุบันให้เท่าทันสังคมปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการสอน และการเรียนรู้ติดต่อสื่อสารให้เป็นที่น่าสนใจของผู้คนให้จับใจ ผู้คนให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือที่เรียกว่า “อนุศาสนิปาฏิหาริย์” รวมทั้ง ความสามารถในการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ด้วย

2. การศึกษาของสงฆ์ควรร่วมกับทางโลกพัฒนาหลักสูตรสำหรับการศึกษาของพระสงฆ์
 3. พระสงฆ์ควรทำให้วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
ความสำคัญของวัดคือการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้น ถ้าวัดเข้มแข็งจะทำให้โครงสร้างของชุมชน
เข้มแข็งด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการมีศีลธรรมอันดีงามของสมาชิกในชุมชน ถ้าวัดลอยตัวออกจากโครงสร้างของ
สังคมในชุมชน จะทำให้ชุมชนและสังคมอ่อนแอไปด้วย
 4. พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษา และระดับ
มัธยมศึกษา จำนวนกว่า 30,000 โรงเรียน เพราะโรงเรียนเหล่านี้ยังไม่สามารถผลิตที่มีความเข้มแข็งทาง
ปัญญาและศีลธรรม ในส่วนที่ยังขาดหากวัดสามารถจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาคนให้เต็ม
ศักยภาพได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้
 5. พระสงฆ์ควรแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เนื่องจากโลกปัจจุบันมีความขัดแย้งกันอย่าง
รุนแรงในสังคมระดับต่าง ๆ พระสงฆ์ควรศึกษาให้เข้าใจว่าความรุนแรงนั้นหมายถึงอะไรมีขอบเขตแค่ไหน
มีกี่ประเภท มีสาเหตุอะไรบ้าง มีวิธีป้องกันและแก้ไขอย่างไร วิธีใดได้ผล จะพัฒนาวิธีการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาให้ดีขึ้นอย่างไร
 6. พระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจปัญหา
สิ่งแวดล้อม และวิธีแก้ไขให้ลึกซึ้งเพื่อจะได้สอนประชาชนได้อย่างถูกต้อง และวัดควรเป็นต้นแบบในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน รู้โรธทางดับทุกข์ และรู้มรรควิธีที่จะดับทุกข์
 7. ช่วยพัฒนาชุมชนตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยเป็นแกนนำร่วมกับผู้นำชุมชน
และชาวบ้าน พัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ
- บทบาทพระสงฆ์ นับตั้งแต่สมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิ
ญาณ เมื่อวันเพ็ญเดือนวิสาขะ 45 ปีก่อนพุทธศักราช การอุปบัติของพระพุทธองค์ได้ชื่อว่า “การอุปบัติขึ้นของ
เอกบุรุษที่หาผู้ใดมาเปรียบมิได้ในโลก เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยากในโลกเป็นการอุปบัติขึ้นเพื่อประโยชน์
เพื่อเกื้อกูลเพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย บุคคลผู้เป็นเอกคือพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
บุคคลผู้เป็นเอกนี้แลเมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่อ
อนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย” (มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, 2539)
- พระครูปริยัติวราภิรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธาราม
จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อครั้งตอนเป็นเด็กได้เห็นพระสงฆ์เดินบิณฑบาตในตอนเช้าของทุกวัน มีความประหลาด
ปฏิบัติกริยามารยาทในทางพระพุทธศาสนาที่ตนผู้คนกราบไหว้จึงเกิดความเลื่อมใสศรัทธา เลยมีความคิดที่
อยากจะทำบวช จึงได้ตัดสินใจบวชเป็นสามเณรตอนอายุ 15 ปี เพื่อศึกษาเล่าเรียนในพระพุทธศาสนา พอ
ได้มาบวชจึงได้มาเห็นพระสงฆ์หลายองค์ได้ทำสังฆกรรม พิธีสงฆ์ต่าง ๆ มีความอุดมสมบูรณ์ในทาง
พระพุทธศาสนา ทำให้ศาสนาและชุมชนเกิดความสามัคคีปรองดองซึ่งกันและกันจึงเกิดศรัทธาในการบวช
แต่ในขณะนั้นยังไม่มีโอกาสได้ไปศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมที่ใด มีเพียงแต่ได้ไปสวดมนต์ภายในหมู่บ้านในพิธี
การต่าง ๆ เท่านั้น พอได้ไปสวดมนต์ในงานต่าง ๆ จึงเกิดความสงสัยในบทสวดว่าทำไมจึงมีความขลังมี
ความศักดิ์สิทธิ์มีผู้คนกราบไหว้ แต่ก็รู้แค่เพียงบทสวดแต่ไม่มีความหมายที่แท้จริงของบทสวดนั้นมันจึงไม่มี
ความกระจ่างแจ้งและเหตุผล จนอายุครบอุปสมบทจึงบวชเป็นพระ ต่อมาจึงได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างจริงจัง
ทั้งศึกษาเล่าเรียนในห้องเรียนและศึกษาดูด้วยตนเองจากหนังสือตำราของครูบาอาจารย์ เกจิอาจารย์หลาย
ท่าน เช่น หนังสือของหลวงปู่ชา หลวงปู่มั่น หลวงปู่บัว แม้แต่หลวงปู่ขาว วัดถ้ำกลองเพล จังหวัด

หนองบัวลำภู แต่มีคำสอนคำสอนหนึ่งของหลวงปู่มั่นว่า “บุคคลที่เป็นมหานิกายหรือธรรมยุตก็สามารถทำประโยชน์ต่อสังคมได้ ไม่ต้องเปลี่ยนนิกาย” ก็เลยเป็นมหานิกาย เลยได้ไปศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติม ไปเรียนอภิธรรมอยู่ 2 ปี แล้วก็ไปเรียนอยู่วัดหาดใหญ่สีตาราม เรียนบาลีอีก 2 ปีจนจบอภิธรรม การได้ไปเห็นหลาย ๆ พื้นที่ การได้ท่องเที่ยวไปในหลาย ๆ จังหวัด ได้ไปเห็นสิ่งที่พระครูบาอาจารย์พัฒนา จึงมีความคิดที่อยากกลับมาพัฒนาบ้านเกิดและได้กลับมาพัฒนาบ้านเกิดเช่น การดูแลและให้กำลังใจผู้เฒ่าผู้แก่ในวัยชรา การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ บริจาคสิ่งของเครื่องใช้ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ขาดแคลน และบริจาคทรัพย์และข้าวปลาอาหารให้กับศูนย์ผู้ป่วยโควิดที่ผ่านมา และนี่ก็คือการได้ช่วยเหลือสังคมที่เป็นการให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

จากประเด็นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยมุ่งศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่นกรณี พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยนี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 23 คน ประกอบด้วย 1) กำนัน จำนวน 1 คน 2) สารวัตรกำนัน จำนวน 2 คน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน 4) ประชาชน จำนวน 10 คน 5) พระสงฆ์ จำนวน 4 รูป และ 6) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 23 คน ประกอบด้วย 1) กำนัน จำนวน 1 คน 2) สารวัตรกำนัน จำนวน 2 คน 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน 4) ประชาชน จำนวน 10 คน 5) พระสงฆ์ จำนวน 4 รูป และ 6) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน

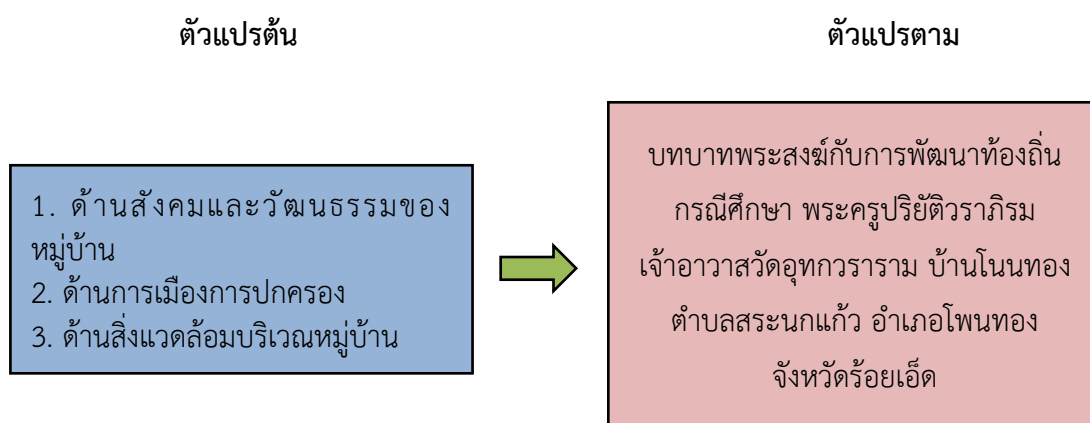
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติ วราภิรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้คือ

- 3.1 ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น
- 3.2 ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น
- 3.2 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น

4. กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติ วราภิรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยเขียนให้เป็นแผนภาพ ดังนี้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อทำให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ผลจากการสัมภาษณ์ก็นำมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อทำให้ผลของการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติ วราภิรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติ วราภิรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน” พบว่า พระครูปริยัติ วราภิรม มีบทบาทในการอบรม สั่งสอน ธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรม เป็นที่ปรึกษา แนะนำ ชักชวนให้ประชาชนรวมพลัง เพื่อการพัฒนาชุมชนและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตนเป็น

แบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชนโดยตลอดมา พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ รวมถึงยังเป็นผู้นำ เป็นต้นคิดต้นแรงในการจัดบุญประเพณีต่างๆของหมู่บ้าน สืบสานและถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังภายในชุมชนให้ได้รับรู้ ได้เห็นและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิต จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ อนุรักษ์ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ เผยแผ่ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านการเมืองการปกครอง” พบว่า พระครูปริยัตวราภิรมได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิภาพทางสังคม เช่น มีการจัดมีการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชมรมผู้สูงอายุของชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย หรือผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติพี่น้องอยู่บ้านด้วย พระครูปริยัตวราภิรมยังได้ทำหน้าที่เป็นผู้เผยแผ่หลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนาและมีการจัดตั้งกลุ่มเทศนาธรรมเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามหมู่บ้าน ตำบล ในอำเภอ แม้กระทั่งในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนและประชาชนรู้จักศีล 5 ให้มีศีล 5 เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติและการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นผู้นำในการประกอบพิธีต่างๆทางศาสนาเพื่อให้ประชาชนรู้จักแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องของประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา พระครูได้มีการเทศนาธรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรักความสามัคคีซึ่งกันและกัน

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน” พบว่า พระครูปริยัตวราภิรม มีบทบาทในการการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีจิตอาสาและส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริม พันธุ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าอย่างยั่งยืน และต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน การเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชน อนุรักษ์และสงวนพันธุ์สัตว์น้ำให้ชุมชนมีน้ำมีปลาได้กินได้ใช้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมภายในวัดและชุมชนให้น่าอยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัตวราภิรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน” พบว่า พระสงฆ์ยังขาดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ต้องรู้จักสังเกต เห็นหมู่บ้านอื่น ประเพณีจังหวัดอื่น แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนให้ทันต่อเหตุการณ์ ในยุคสมัยนี้ก็จะสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนนี้มีความเจริญมีการพัฒนาที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ไม่ใช่อยู่กับที่ ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน และด้วยเรื่องของงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอจึงเป็นปัญหาอย่างมากในการอนุรักษ์ และการจัดบุญสืบสานบุญประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านการเมืองการปกครอง” พบว่า ในการจัดทำโครงการสวัสดิการต่าง ๆ ของชุมชนที่พระครูปริยัตวราภิรมได้จัดตั้งขึ้นยังขาดทุนทรัพย์ในการช่วยเหลือสนับสนุน ส่วนมากเป็นทุนทรัพย์ส่วนตัวของพระครูเอง จึงทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่เดือดร้อน และจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันคุณธรรมและจริยธรรมของคนเริ่มถดถอยลงไป คนในสังคมปัจจุบันมีความห่างไกลจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามากขึ้น เริ่มที่จะห่างเหินกับคำสอนที่เป็นแค่พื้นฐานในการดำเนินชีวิต จึงทำให้คุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันลดน้อยลงไป

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน” พบว่า พระสงฆ์บางรูปยังไม่มีความรู้ความเข้าใจมากเพียงพอถึงบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และวิธีการปลูกจิตสำนึกให้คนแก่ภายในชุมชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญคุณประโยชน์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยังพบว่า มีบุคคลจากชุมชนอื่นที่ไม่เข้าใจถึงกฎระเบียบของชุมชนได้ทำการบุกรุกเขตพื้นที่ที่จัดเป็นเขตพื้นที่อุทยานอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ และไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน” พบว่า จากการที่สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ววัดและพระสงฆ์จึงควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยวิธีการแบบเดิมเพียงอย่างเดียววันนี้อาจจะไม่เพียงพอ และในฐานะที่วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน นอกจากเป็นที่ทำบุญฟังเทศน์ และร่วมพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว ยังเป็นสถานที่เล่าเรียนของบุตรหลาน เป็นที่ประชุมเป็นที่พักของคนเดินทาง บางแห่งเป็นสถานที่รักษาความเจ็บป่วย และเป็นที่ยอมรับของศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทหลักสำคัญในการอนุรักษ์ และสืบทอดพระพุทธศาสนา

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านการเมืองการปกครอง” พบว่า ในการจัดทำทำกลุ่มสวัสดิการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในชุมชนนั้น อยากให้พระครูมีการปรึกษาหารือ ผู้นำชุมชน ผู้หลักผู้ใหญ่ของหมู่บ้านเพื่อช่วยกันคิดช่วยกันหาหาวิธีการปฏิบัติหรือแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันร่วมกัน วัดและชุมชนควรดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เพราะวัดและชุมชนต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าชุมชนขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปชุมชนนั้นก็จะเป็นชุมชนที่ไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ขาดที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นสังคมที่ไร้ทิศทาง ผู้นำชุมชนดูแลคนภายในชุมชน พระดูแลภายในวัดหรือกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ทางด้านศาสนา

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน” พบว่า แนวทางที่ดีที่สุดคือ ทั้งพระสงฆ์ ผู้นำหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนต้องร่วมกันช่วยอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงคุณประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่ามีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างไร และทุกคนภายในชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจกันเฝ้าดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตนให้ร่มเย็นน่าอยู่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อค้นพบที่นำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน” กล่าวคือ พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรม สั่งสอน ธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรม เป็นที่ปรึกษา แนะนำ ชักชวนให้ประชาชนรวมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชนและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชนโดยตลอดมา พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิต จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บอนุรักษโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ เผยแผ่ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของวิทยากร เชียงกูล (2527) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควร หมายถึง การทำให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการได้รับการพัฒนาด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี พักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่า “การพัฒนาคุณภาพ” เพื่อให้ให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าหรือรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านการเมืองการปกครองกล่าวคือ พระครูปริยัตติวราภิรมย์ได้ทำหน้าที่เป็นผู้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและมีการจัดตั้งกลุ่มเทศนาธรรมเพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามหมู่บ้าน ตำบล ในอำเภอ แม้กระทั่งในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนและประชาชนรู้จักศีล 5 ให้มีศีล 5 เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติและการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นผู้นำในการประกอบพิธีต่างๆทางศาสนาเพื่อให้ประชาชนรู้จักแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องของประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ พระครูปริยัตติวราภิรมย์ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิภาพทางสังคมเช่น มีการจัดมีการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชมรมผู้สูงอายุของชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยหรือผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติพี่น้องอยู่บ้านด้วย พระครูปริยัตติวราภิรมย์ได้มีการเทศนาธรรมในวันสำคัญต่างๆ ของหมู่บ้าน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรักความสามัคคีซึ่งกันและกัน จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของพระราชวรมนี (2530) ที่กล่าวไว้ว่า ในทางพุทธศาสนา การพัฒนา มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุสิ่งแวดลอมต่าง ๆ เรียกว่า พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่ทำแล้วมีความเจริญจริง ๆ คือ ต้องไม่เกิดปัญหาติดตามมาหรือไม่เสื่อมลงกว่าเดิม ถ้าเกิดปัญหาหรือเสื่อมลงไม่ใช่เป็นการพัฒนาแต่เป็นหายนะ

ประเด็นบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน” กล่าวคือ พระครูปริยัตติวราภิรมย์มีบทบาทในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีจิตอาสาและส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ส่งเสริมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าอย่างยั่งยืน และต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่อาศัยมากขึ้น จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสนธยา พลศรี (2547) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนให้มีความสุขมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การพัฒนาในความหมายนี้มีลักษณะเดียวกันกับการพัฒนา

ในความหมายทางการวางแผนคือเป็นเรื่องของมนุษย์เท่านั้น แตกต่างกันเพียงการวางแผนให้มีความสำคัญ
ที่วิธีการดำเนินงาน ส่วนพุทธศาสนามุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นคือ ความสุขของมนุษย์เท่านั้น

2. ปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวรา ภิรม เจ้าอาวาสวัดอุทกธาราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสังคม
และวัฒนธรรมของหมู่บ้าน” กล่าวคือ พระสงฆ์ยังขาดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ต้องรู้จักสังเกตเห็นหมู่บ้าน
อื่น ประเพณีจังหวัดอื่น แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนให้ทันต่อเหตุการณ์ ในยุคสมัยนี้ก็จะ
สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนนี้มีความเจริญ มีการพัฒนาที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความ
เข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน และด้วยความจำกัดของ
งบประมาณที่ไม่เพียงพอจึงเป็นปัญหาอย่างมากในการอนุรักษ์และการจัดบุญสืบสานบุญประเพณีต่าง
ๆ ของชุมชน จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของจิรพรรณ กาญจนะจิตรา (2536) ที่กล่าว
ไว้ว่า พระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญในทางศาสนาและในทางโลกพระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและ
การควบคุมสังคมพระภิกษุส่วนใหญ่ซึ่งได้บวช และจำพรรษามาเป็นเวลานานจะได้รับความเคารพนับ
ถือจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น และยังคงมีอิทธิพลเหนือชาวบ้านอยู่มาก โดยเฉพาะพระสงฆ์ผู้มี
ตำแหน่งหน้าที่ทางสงฆ์มักจะได้รับความเคารพนับถือและเป็นผู้มีอิทธิพลในชุมชนชนบท และชาวบ้าน
ให้ความเคารพเชื่อฟังมากเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านทั้งทางโลกและทางธรรม

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านการเมืองการปกครอง”
กล่าวคือ ในการจัดทำโครงการสวัสดิการต่าง ๆ ของชุมชนที่พระครูจัดตั้งขึ้น ยังขาดทุนทรัพย์ในการ
ช่วยเหลือสนับสนุน ส่วนมากเป็นทุนทรัพย์ส่วนตัวของพระครูเอง จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของ
ประชาชนที่เดือดร้อน และจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันคุณธรรมและจริยธรรมของคนเริ่มถดถอยลงไป คน
ในสังคมปัจจุบันมีความห่างไกลจากหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามากขึ้น เริ่มที่จะห่างเหินกับคำ
สอนที่เป็นแก่นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต จึงทำให้คุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน
ลดน้อยลงไป จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของจิตจำนงค์ กิติเกียรติ (2525) ที่กล่าวไว้ว่า
การพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมในด้านใดโดยยึดอยู่บนพื้นฐานการสนับสนุน
ให้ประชาชนพึ่งตนเองได้เป็นประการสำคัญ หากสิ่งใดเกินกว่าความสามารถของประชาชนเช่นทางด้าน
วิชาการและวัสดุที่จำเป็น รัฐบาลยอมเข้าให้การช่วยเหลือเพื่อโครงการกิจกรรมของราษฎรบรรลุผลด้วยดี
ทั้งนี้โดยวิธีการ “ทำงานกับประชาชน (work with people) หมายถึงร่วมคิด ร่วมปรึกษาและร่วมกัน
ทำงาน ไม่ใช่ทำให้ประชาชน (Work for people) แต่ฝ่ายเดียว”

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณ
หมู่บ้าน” กล่าวคือ พระสงฆ์บางรูปยังไม่มีความรู้ความเข้าใจมากเพียงพอถึงบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์กับ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และวิธีการปลูกจิตสำนึกให้คนแก่ภายในชุมชนให้เกิดความรู้
ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญ คุณประโยชน์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และยังพบว่ามิบุคคลภายในชุมชน
อื่นที่ไม่เข้าใจถึงกฎระเบียบของชุมชนได้ทำการบุกรุกเขตพื้นที่ที่จัดเป็นเขตพื้นที่อุทยาน อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ
และไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของทอง
ศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2534) ที่กล่าวไว้ว่า พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนของการกระจายอำนาจ
พ.ศ. 2542 มีผลทำให้หน่วยงานของรัฐพยายามปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว
ประชาชนในชุมชนก็มีความตื่นตัวในการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนมากขึ้น การ

กระจายอำนาจลงสู่ชุมชนทำให้การพัฒนาชุมชนขึ้นอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นทั้งสิ้น และผู้ที่ทำหน้าที่สนับสนุน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและโครงการ วิชาการก็คือเจ้าหน้าที่ภาครัฐในชุมชน บทนั้นเอง

3. แนวทางการแก้ไขปัญา และอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราราม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้าน” กล่าวคือ จากการที่สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วัด พระสงฆ์จึงควรมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยวิธีการแบบเดิมเพียงอย่างเดียวนั้นอาจจะไม่เพียงพอในฐานะที่วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งนอกจากเป็นที่ทำบุญฟังเทศน์ และร่วมพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังเป็นสถานที่เล่าเรียนของบุตรหลานเป็นที่ประชุม เป็นที่พักของคนเดินทาง บางแห่งเป็นสถานที่รักษาความเจ็บป่วย และเป็นที่รวมของศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทหลักสำคัญในการอนุรักษ์และสืบทอดพระพุทธศาสนา จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสุธี ศรสวรรค์ (2538) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางและลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และปัญหาร่วมกันมีอะไรบ้าง แล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและของเอกชน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการและสามารถแก้ไขปัญาเหล่านั้นโดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นอาจขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การรัฐบาลและที่มีใช้ของรัฐบาลได้การพัฒนาชุมชนนั้น เราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นที่น่าพอใจได้ ถ้าพูดในด้านเนื้อหาของคำเพราะว่าเป็นปัญาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวอย่างที่กระทำจริง ๆ เช่น การสร้างถนนโรงพยาบาล หรือโรงพยาบาลนั้นอาจจะเป็นการพัฒนาชุมชน หรือไม่ใช้ก็ได้

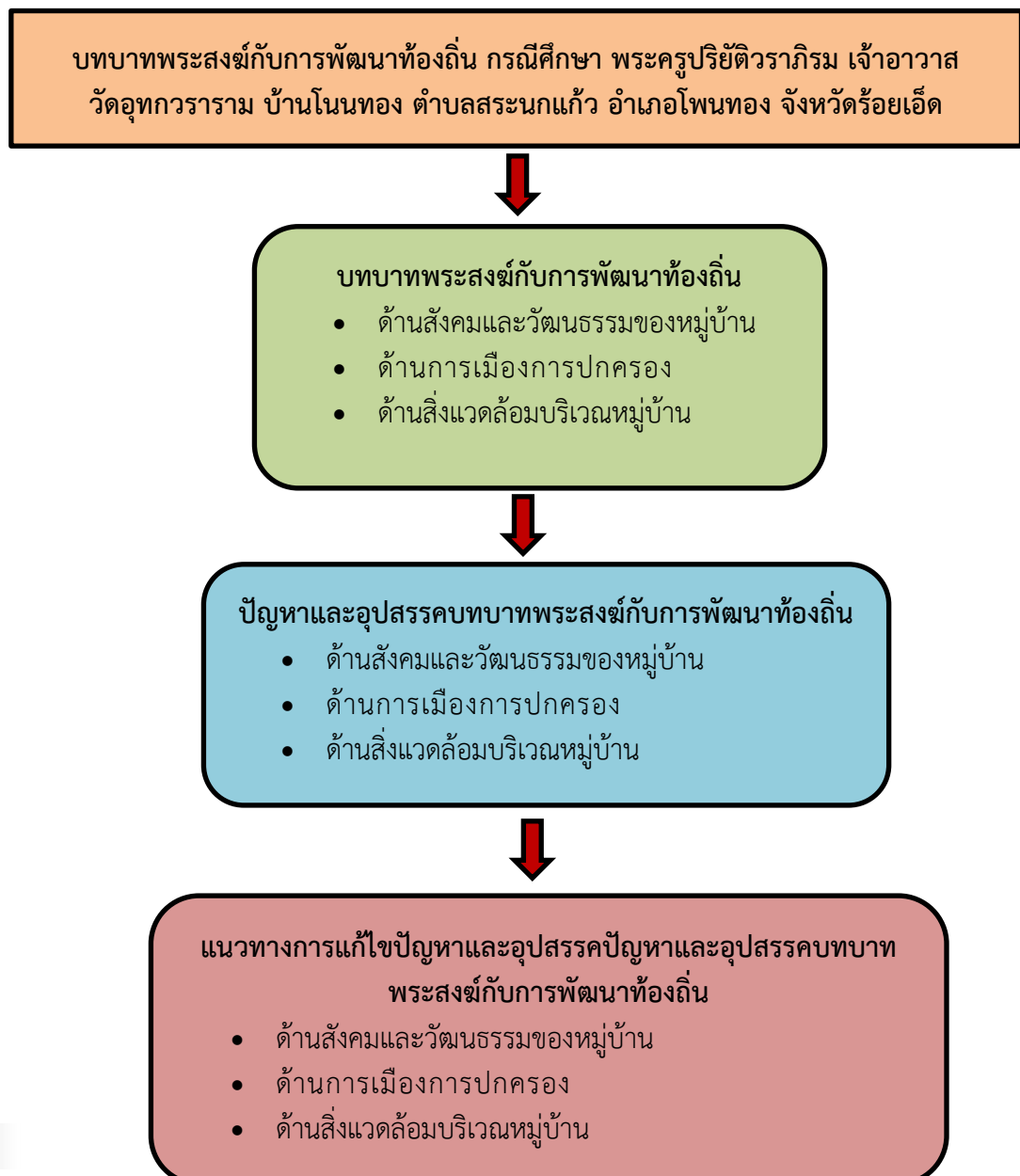
ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านการเมืองการปกครอง” กล่าวคือ ในการจัดทำทำกลุ่มสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในชุมชนนั้นอยากให้พระครูมีการปรึกษาหารือร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้หลักผู้ใหญ่ของหมู่บ้านเพื่อช่วยกันคิดช่วยกันหาวิธีการปฏิบัติ หรือแนวทางวิธีการแก้ปัญาร่วมกันร่วมกัน วัดและชุมชนควรดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เพราะวัดและชุมชนต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าชุมชนขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป ชุมชนนั้นก็จะเป็นชุมชนที่ไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ขาดที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นสังคมที่ไร้ทิศทาง ผู้นำชุมชนดูแลคนภายในชุมชน พระดูแลภายในวัดหรือกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ทางด้านศาสนา จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสุธี ศรสวรรค์ (2538) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นคือการร่วมกำลังดำเนินงานปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินงานไปในแนวทางที่ต้องการ การทำงานพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น ในขั้นแรกจะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังกันของราษฎรในชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ในการช่วยตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วยจากหน่วยราชการหรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการ ซึ่งช่วยให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถยื่นมือออกมารับเองบริการต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งมีอยู่แล้วไปใช้ประโยชน์

ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญาและอุปสรรคบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น “ด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้าน” กล่าวคือ แนวทางที่ดีที่สุดคือ พระสงฆ์ ผู้นำหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วน

ท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนต้องร่วมกันช่วยอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่ามีความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างไร และทุกคนภายในชุมชนต้องร่วมมือร่วมใจกันในดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตนให้ร่มเย็นน่าอยู่ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสนธยา พลศรี (2547) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้มีความเหมาะสม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ซึ่งเป็นลักษณะตามความหมายทางด้านพัฒนบริหารศาสตร์

ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา พระครูปริยัติวราริรม เจ้าอาวาสวัดอุทกวราราม บ้านโนนทอง ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้เขียนมีข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ที่ควรนำเสนอในประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ

ข้อเสนอแนะการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 พระสงฆ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหลักสำคัญในการอนุรักษ์ และสืบทอดพระพุทธศาสนา

1.2 พระสงฆ์และผู้นำชุมชนต้องมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับชาวบ้าน ในการจะทำการใด ๆ เพื่อจะได้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย เพราะชุมชน และวัดไม่ใช่ของผู้หนึ่งผู้ใด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จิตจำนงค์ กิติศิริ. (2525). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : คุณพินอักษรกิจ.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2536). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคณะ. (2534). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์
- ประเวศ วะสี. (2539). *พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคมในหลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพัฒนาการสังคม.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). (2552). *การบริหารวัด*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : เอสทีพีเพรส จำกัด.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2530). *ทางสายกลางของการศึกษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยากร เขียวกุล. (2527). *การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมไทย*. บทวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : ฉบับกระแส.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สุธี ศรสวรรค์. (2538). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมุสลิม : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลคลองตะเคียน อำเภอนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.